

CLADRASTIS SINENSIS HEMSL.

af

OLAF OLSEN

Botanisk Have, Øster Farimagsgade 2 B, 1353 København K.

Ikke andre repræsentanter i planteriget tegner sig for så udtryksfulde og særprægede profiler som træagtige planter, men rigtig nok på et mere eller mindre alderspræget trin af en for hver art forskellig levealder. I botaniske haver og arboreters omfattende plantesamlinger lever nogle individer ofte en tilbagetrukken og ubemærket tilværelse i en årrække. En skønne dag overraskes man ved, at et træ er blevet »voksant«. Træet tegner sin egen profil i bl.a. opbygningen af grenskelettet og i løvkarakterer, og det giver sig pludselig til at blomstre og eventuelt sætte frugt.

På Akaciehøjen i Københavns Botaniske Have er *Ærteblomst*-familiens vedagtige arter fra flere verdensdele samlet i en fælles beplantning. En af de dominerende arter er *Cladrastis lutea* (Michx.) K. Koch fra Nord-Amerika, et 100-årigt træ med en kort, kraftig stamme, der med sin grålige, bøgelignende bark tegner en smuk kontrast til det lyse, græsgrønne løv om sommeren. De hængende, hvide blomsterklaser, som minder flygtigt om Blåregnens, kan ses i

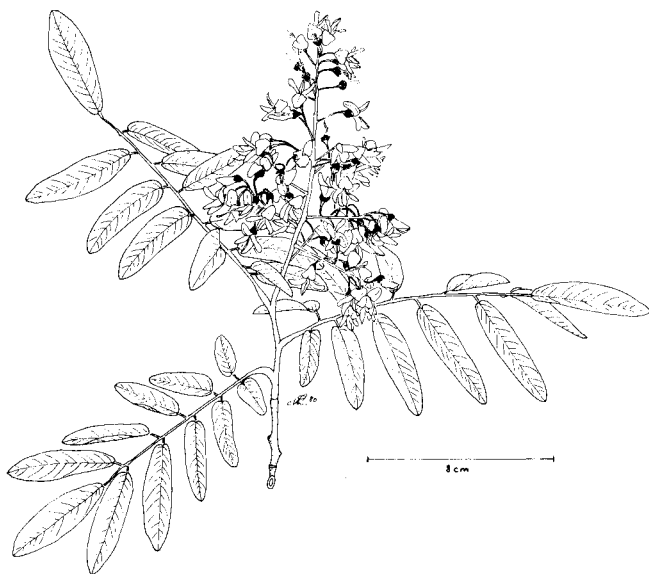

Fig. 1. *Cladrastis sinensis* Hemsl. Skud med blade og endestillet blomsterklase, tegnet 26. juni 1980.

Del. Marianne Lollesgaard, Botanisk Have.

juni, men meget sjældent og kun, når sommeren er lang og varm. I forkanten af plantningen har i 47 år stået et lille træ af *Cladrastis sinensis* Hemsl., hjemmehørende i Mellem-Kina og én af i alt 4 asiatiske arter, der udgør den asiatiske modpart til den ene nordamerikanske art.

I mange år stod træet nærmest uforandret uden større tilvækst og ved et uheld dybt såret af en løbsk græsslåmaskine. Langt om længe lukkedes såret ved sammenvoksning. Først senere stod det klart, at denne art krævede en dyb, fugtighedsbevarende jordbund. Rodkonkurrencen fra de store træer og buske i nærheden var åbenbart for stor. Litteraturbeskrivelser af artens naturlige udbredelse og plantningserfaringer fra England bekræftede antagelsen, og det oplystes videre, at denne art foretrækker en humusholdig jord, bedst med en pH omkring 7. Endnu en årsag til træets begrænsede tilvækst ligger i træets sene udvikling af nye skud, det seneste af alle løvfældende træer i Nord-Europa. Falder den nye skuddannelse sammen med uheldige vejrforhold, f.eks. tørke, sker der både en begrænsning af tilvæksten og en uheldig konkurrence til blomsterudviklingen.

I 1980 blomstrede træet første gang, 43 år efter plantningen, og det var en stor oplevelse at se hele træet dækket af ca. 20 cm høje, oprette, renhvide blomsterklaser i begyndelsen af juli måned. Under forsommeren 1982 var der en usædvanlig stor ansats af veludviklede blomsterklaser, sikkert begunstiget af det lange forår med de bedste tænkelige vækstbetingelser. Men efter én uge med pludselige, meget høje dag- og nattemperaturer (indtil 27°-30° C) kastedes 98% af alle ansatte blomsterklaser, kort før udspring. Årsagen hertil måtte med stor sandsynlighed skyldes sammenfaldende forhold imellem et temperaturchok og utilstrækkelig vandforsyning. Det var unægtelig en stor skuffelse, at kun enkelte, spredte blomsterklaser blev tilbage.

Retfærdigvis må det siges, at *Cladrastis sinensis* havde gjort sig gældende på anden vis. I løvspringsperioden i maj udfoldes det smukke, uligefinnede løv i en meget lysende broncefarve, som bevares i flere uger inden bladene skifter til en mørkere grøn farve. Den mørkegrønne farve bevares til løvfald, som er kortvarigt og almindeligvis falder sidst i oktober.

Træet i Botanisk Have måler i 1982 fem m i højden med en krondiameter på fire m. Den korte stamme måler ved grunden 0,65 m i omkreds og forgrener sig vifteformet ud til en paraplyagtig krone, som det også kendes fra træerne i England. I hjemlandet bliver træerne indtil et par og tyve m højt. Efter et billede at dømme, optaget af E.H. Wilson i 1908 i Ching Chi Hsien i en højde af 1.600 m, har det 20 m høje træ en slank, gennemgående, ved grunden 1 m

Fig. 2. *Cladrastis sinensis* Hemsl. Endestillet blomsterklase med fuldt udfoldede blomster. Bemærk den gule plet på fanen. Foto: J. Nilaus Jensen.

Fig. 3. *Cladrastis sinensis* Hemsl. Sidegren med blomsterklaser. Foto: J. Nilaus Jensen.

tyk stamme, der har løvbærende forgrening i hele stammens udstrækning. Kronen er afrundet.

Cladrastis sinensis er almindeligt udbredt fra Vest-Hupeh til Vest-Szechuan i fugtige bjergskovområder i højder fra 1.300 m til 2.500 m. Arten blev opdaget af A.E. Pratt ved Tachienlu i Vest-Szechuan i 1890. Senere blev frø indsamlet af E.H. Wilson i Fang i Vest-Szechuan i 1901 og fra Mt. Omei i Wa-shan i Vest-Szechuan i 1907 og i 1908 til firmaet J. Veitch & Son, England, som introducere de denne art i kultur. Interessant er det, at Botanisk Haves eksemplar var 43 år om at komme i blomstring, hvorimod det første wilsonske eksemplar blomstrede i 1923, 22 år efter såningen i 1901. Til sammenligning med *Cladrastis lutea* kan det nævnes, at den amerikanske art blev opdaget så tidligt som i 1796 af A. Michaux og indførtes i kultur i 1812.

Blandt de øvrige specielle kendetegn for *Cladrastis sinensis* skal bladene og blomsterne kort omtales. Bladene er uligefinnede, fra 12-20 cm lange med oftest 11-13 (-17) kortstilkede småblade, der er aflange med afrundet bladbasis og svagt tilspidsede, fra 6-10 cm lange, 2-3 cm brede. Bladets overside er mørkegrøn og glat, undersiden er grågrøn med svagt håret midtribbe. Bladstilken er opsvulmet ved grunden og omslutter 2-3 hårede knopper, hvoraf en er størst.

Fig. 4. *Cladrastis sinensis* Hemsl. Forgrening med sideskud og fordeling af de uligefinnede blade. Foto: J. Nilaus Jensen.

De sødligt duftende blomster er samlede i oprette, endestillede, 15-30 cm lange og 10-15 cm brede klaser. De enkelte blomster har 5-8 cm lange stilke, og blomsterne er 12-13 mm lange med et 3 mm bredt, tandet bæger. Støvdragerne er frie, og frugtknuden er fint silkehåret med en 3 mm lang griffel. Blomsterfarven er ren hvid, ved grunden meget svagt rosatønet og med en gul plet på fanen. I Botanisk Have er endnu ikke udviklet bælg; disse er aflangt lancetformede, 4 cm lange og 1 cm brede med en svagt fortykket kant.

I forhold til *Cladrastis lutea* har *Cladrastis sinensis* flere fordele, som kunne give en mulighed for anvendelse i haver og parker. Under nordeuropæiske dyrkningsforhold forbliver træet af begrænset størrelse, men former et smukt opbygget træ med regelmæssige, svagt opadrettede forgreninger, der ligesom sideskuddene ender svagt opadbuget. Løvet er smukt vifteformet fordelt og særdeles smukt i løvspringstiden, og træet kan plantes udelukkende for at udnytte arten som kontrastløvfarve til andre løvfarver. Har træet nået det florale stadium, blomstrer det regelmæssigt i løbet af juli måned, en af de få vedplanter i Nord-Europa der blomstrer på denne tid af sommeren. Kunne man ved udvalg i et stort plantemateriale finde planter med en kortere vegetativ periode, ville *Cladrastis sinensis* kunne blive et værdifuldt supplement til rækken af mindre, sommerblomstrende træer til vore haver.

LITTERATUR

- BEAN, W.J., 1970: Trees & Shrubs, Hardy in the British Isles. Eighth Edit. Revised Vol. I, A-C. *Cladrastis*, 630-633.
STAPE, O., 1924: Curtis Botanical Magazine, Vol. CL. *Cladrastis sinensis*. Tab. 9043.